УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

Образац - 2

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
9. 7. 2018
13/1 1576 18

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовао комисију: Наставно-научно вијеће Економског факултета

Датум именовања комисије: 16. 02. 2018.

Број одлуке: 13/3.700-IV-9.3/18

Састав комисије:

1. Др Миленко Крајишник | Ванредни професор | Економија, Међународна економија
   Презиме и име | Звање | Научно поље и ужа научна област
   Економски факултет Универзитета у Бањој Луци | предсједник
   Установа у којој је запослен-а | Функција у комисији

2. Др Вујо Вукмирица | Професор емеритус | Економија, Међународна економија
   Презиме и име | Звање | Научно поље и ужа научна област
   Економски факултет Универзитета у Бањој Луци | члан
   Установа у којој је запослен-а | Функција у комисији

3. Др Радован Ковачевић | Редовни професор | Економија, Међународна економија
   Презиме и име | Звање | Научно поље и ужа научна област
   Економски факултет Универзитета у Београду | члан
   Установа у којој је запослен-а | Функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Младен (Никола) Јовићевић
2. Датум рођења: 09.08.1973. Мјесто и држава рођења: Милошевац, Модрича, БиХ, Република Српска

II.1 Основне студије

Година уписа: 1993. Година завршетка: 2005. Просјечна оцјена током студија: 6,81

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Пољопривредни факултет

Студијски програм: смјер:

Звање: Инжињер пољопривреде

II.2 Мастер или магистарске студије

Година уписа: 2006. Година завршетка: 2016. Просјечна оцјена током студија: 8,88

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Економски факултет

Студијски програм: Свјетска трговина и Европска унија

Звање: Магистар економских наука

Научна област: Међународна економија

Наслов завршног рада: Међузависност трговинских споразума и економског развоја земаља кандидата за чланство у ЕУ

II.3 Докторске студије

Година уписа:

Факултет/и: Економски факултет

Студијски програм:

Број ЕЦТС до сада остварених: Просјечна оцјена током студија:

II.4 Приказ научних и стручних радова кандидата

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
1.	Мандић, Д.; Боровић, З, **Јовићевић, М.** (2017). *Economic Freedom and Entrepreneurial Activity: Evidence from EU 11*. Economics, Volume 5, No. 2 ISSN: 2303-5005, стр 11-18.	Прегледни научни рад

Кратак опис садржине:

Предмет истраживања овог рада је утицај либерализације економских токова, укључујући и токове међународне трговине, на предузетничку дјелатност и привредни потенцијал земаља. У раду су представљени резултати истраживања аутора везаних за утицај либерализације економских токова на предузетничку дјелатност. Истраживања су узела у обзир 11 земаља Европске уније (Белгија, Данска, Француска, Немачка, Грчка, Ирска, Италија, Холандија, Шпанија, Шведска и Велика Британија) за период 2000-2014. године. За мјерења предузетничке активности и економских слобода кориштени су подаци Global Entrepreneurship Monitor-а и Фрејзер института који се у научним круговима посматрају као најрелевантнији.

Добијени резултати сугеришу јак позитиван и статистички значајан, дугорочни утицај либерализације економије на предузетничке активности.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА**

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
2.	**Јовићевић, М.;** Јањетовић, Ж. (2017). *Position of The European Union in The Global Trade System*. Economics, Volume 5, No. 2 ISSN: 2303-5005, стр 19-32.	Прегледни научни рад

Кратак опис садржине:

У раду се говори о позицији Европске уније у глобалном трговинском систему. Главни циљ рада је да анализира тренутну позицију Европске уније у глобалном трговинском систему, инструменте спољнотрговинске политике, циљеве, спољнотрговинску размјену и главне изазове који стоје пред Унијом. Наиме, само неколико деценија уназад главни покретачи глобализације били су размјена добара и токови капитала, док се данас, глобални трговински систем, подстакнут брзим технолошким промјенама, у све већој мјери заснива на знању. Преломни догађаји - примјена интернета и све важнија улога привреда држава у успону, допринијели су бржој глобалној размјени, али и њеној новој природи. О каквом повећању се ради најбоље ће илустровати чињеница да је је седамдесетих година прошлог вијека удио трговине у свјетском БДП-у износио мање од 20%, док данас чини готово половину. С друге стране модерни производи представљају скупове сировина, компоненти, технологија и услуга поријеклом из различитих земаља и с различитих континената што је глобализовало и саме производе. Да би у таквим околностима тржишне утакмице, које су наментули глобализација и либерализација, опстала као трговински лидер Европска унуја је морала сачинити квалитетну стратегију спољнотрговинске политике.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА**

III ПОДАЦИ О МЕНТОРУ/КОМЕНТОРА

Биографија ментора/коментора (до 1000 карактера):
Проф. др Миленко Крајишник
Звање: Ванредни професор
Уже научне области: Међународна економија
Институција: Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет

Биографија
Проф др Миленко Крајишник, ванредни професор на ужој научној области међународна економија, додипломски студиј завршио је 1990. године на Економском факултету у Бањој Луци. Магистарски рад под насловом „Улога монетарног одбора у оквиру економске политике у условима транзиције" одбранио је 2004. године, на Економском факултету у Бањој Луци. Докторску дисертацију под насловом „Јавне финансије као инструмент креирања економске политике" одбранио је 2009. године, на Економском факултету у Бањој Луци. Запослен је на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци од 2002. године.

Повјерена дисциплина на додипломском студију:
Спољнотрговинско пословање, ужа научна област Међународна економија
Економика и развој националне привреде, ужа научна област Економска политика и развој
Повјерене дисциплине на постдипломском студију:
Теорија и политика међународне трговине, ужа научна област Међународна економија;
Интеграција и регионализација савјетске привреде, ужа научна област Међународна економија.

Проф. др Миленко Крајишник био је ангажован у реализацији већег броја научно-истраживачких пројеката од националног интереса и учествовао на више научних конференција од националног и међународног значаја. Био је рецензент у више десетина научних радова и књига за домаће и иностране едиције, као и ментор у више магистарских радова и докторских дисертација. Раније професионално искуство има са руководећих позиција у привреди, банкарству и јавној управи.

Радови из области којој припада приједлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница
1.	Крајишник, М. (2014). *Спољна трговина: политика и пословање.* Бања Лука: Економски факултет.
2.	Крајишник, М. (2009). Спољна трговина у условима рецесије. *Acta Economica.*7(11),
3.	Крајишник, М. (2013).Спољна трговина Босне и Херцеговине и проширење Европске уније. *Svarog.* 3(7), 230-24657-65
4.	Крајишник, М. Томаш, Д. (2014). Утицај спољне трговине на привредни раст Републике Српске. *Acta Economica.* 12(20), 125-153.
5.	Жарковић, В. Крајишник, М. Глигорић, Д. (2014). Утицај мјера штедње на економски раст земаља еврозоне. *Acta Economica.* 12(21), 43-65.
6.	Крајишник, М. (2015). Causes and Effects of the global decrease in Demand. *UTMS*

	Journal of Economics. 5(2), 169-179.
7.	Крајишник, М. Крчмар, А. (2017). The Effects of the European Union Enlargement on Foreign Trade of Bosnia and Herzegovina. *Acta Economica*. 15(26), 103-122.
8.	Крајишник, М. Жутић, А. (2017). Утицај проширења Европске уније на спољну трговину и развој нових чланица. *Economics*. 5(1), 37-52.

Да ли ментор испуњава услове? **ДА**

IV ОЦЈЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

IV.1 Формулација назива тезе (наслова)

УТИЦАЈ ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ И РЕГИОНАЛНИХ ИНТЕГРАЦИЈА НА СПОЉНОТРГОВИНСКУ РАЗМЈЕНУ И РАЗВОЈ БИХ

Наслов тезе је подобан? **ДА**

IV.2 Предмет истраживања

Дефинисање појма глобализације као процеса који прожима савремени свијет представља изузетно комплексан проблем. У прилог томе иде чињеница да глобализацијски процес захвата и не оставља истим ни један аспект културне, политичке, социјалне и економске свакодневнице било ког дијела планете. Ипак, савремени глобализацијски процес, који је с развојем различитих технологија посебно интензивиран од краја седамдесетих година прошлог вијека, можемо проматрати у свјетлу појачаног дјеловања друштвених и економских односа изван и преко државних граница што је имало за резултат формирање нове институционалне околине глобалног тржишта, које послује данонoћно без обзира на смјештајну географску предодређеност. Такође, глобализација се уобичајено појмовно одређује као ширење глобалних веза кроз организацију социјалног, политичког и економског живота на наднационалном, глобалном нивоу.

Регионалне економске интеграције су различити облици фузија националног, регионалног и међународног нивоа. Економске интеграције се стварају између држава или њихових дијелова (региона). Оне се даље могу интегрисати на државном или међудржавном нивоу. Мотиви за интеграције националних привреда се налазе у реализацији многих циљева, као што су отклањање царинских и нецаринских баријера, елиминација других ограничења која ограничавају међународну трговину итд. Интеграције обезбјеђују слободу кретања људи и капитала, али и осталих производних фактора. Дакле, суштина економских интеграција је углавном, унапређење трговине кроз паралелне процесе ограничења и либерализације. Полазна позиција за изучавање ових феномена је либерализација између чланица интеграције, док у односу на треће земље постоје или се уводе нове трговинске баријере. Савремене регионалне интеграције су функционални облици организације између различитих држава. Постоје и интеграције које настају из војно-безбједносних, политичких, еколошких и других разлога, али и њихових комбинација. Дакле, регионалне интеграције су специфичан вид удруживања различитих економских, политичких или географских простора.

Веома битну улогу у глобализацији тржишта имају транснационалне компаније које се јављају као главни актери у међународном пословању, посебно у међународној трговини. Транснационалне комапније су постале доминантни носиоци глобалног кретања капитала. Њихов значај за привреде земаља из којих потичу немјерљив је са аспекта додате вриједности коју интегришу у бруто домаћи производ матичне земље. Истовремено, транснационалне компаније имају и изразито велики утицај на земље у којима се налазе њихове филијале. У тим земљама долази до прилива недостајућих финансијских средстава, технолошких и предузетничких знања, нових концепата пословања, већег ангажавања домаћих стручњака и радне снаге, итд.

Битно је нагласити да је у савременим условима, при сагледавању економског окружења веома значајно учешће неке земље у регионалним интеграцијама, с обзиром на то да је све већи број земаља на тој основи организовало своју привреду. С тим у вези у последњој деценији двадесетог вијека дошло је до изузетног пораста броја регионалних трговинских аранжмана међу земљама. Оно што је занимљиви напоменути је да се приближно једна трећина регионалних трговинских аранжмана који су тренутно на снази, односи на земље које су у развоју. Број регионалних трговинских аранжмана између развијених и земаља у развоју се током година повећавао, при чему је у том процесу ЕУ имала доминантну улогу. Свим земљама у региону западног Балкана, па и Босни и Херцеговини, Европска унија је главни извозни и увозни партнер. Богато тржиште Европске уније има велику моћ асорпције за робу и услуге из Босне и Херцеговине, а са друге стране Европска унија је велики произвођач робе и услуга које су нарочито потребне земљама попут наше и традиционално је највећи њихов добављач. Регионалне интеграције, поготово споразуми потписани са ЕУ подразумијевају широк спектар питања, тако да се, осим трговинске политике у оквиру споразума подразумијевају и инвестиције, конкуренција, стандардизација и изградњу институција сличних европским, као и прихватању обавеза које земље потписнице морају да испуне, како би свој развој усмериле ка вриједностима и моделима на којима се темељи Европска унија. Земље западног Балкана раполажу значајним природним богатствима, а конкурента предност им је и близина тржишта, лакоћа комуницирања и узајамно повезивање партнера што недвосмислено указује на могућност ближег повезивања земаља овог региона, у циљу стварања услова за бржи економски раст, повећање дохотка, као и равноправније односе овог региона са свјетским економским силама. Из поменутог се намеће проблем истраживања који се може формулисати: **Како повећати обим спољнотрговинске размјене и развоја БиХ у амбијенту глобалних процеса и регионалних интеграција?**

Укупни добици од интеграције су много више од нето разлике између стварања и скретања трговине, и чини их збир различитих позитивних интеграционих ефеката на дужи рок. Стога је можда регионалне интеграције најбоље схватити као повећање развојних потенцијала земље, уз чињеницу да када један учесник добија од економске интеграције то не значи да други губе. Суштина интеграције је да сваки учесник добија више на дужи рок него што би био у стању да добије ако дјелује самостално. (Поповић, 2016, стр.48).

Предмет истраживања је подобан? **ДА**

IV.3 Најновија истраживања познавања предмета дисертације на основу изабране литературе са списком литературе

Утицај глобализације и регионалних интеграција на спољнотрговинску размјену и развој БиХ представља веома занимљиву и актуелну тему коју су парцијално обрађивали одређени аутори на чији рад ћемо се укратко осврнути. Тако у вези са утицајем глобализације на спољнотрговинску размјену и привредни раст БиХ, М. Ивић каже „да је креирајући стратегију развоја потребно узети у обзир позитивне и негативне стране процеса глобализације, интеграције и либерализације у свјетској привреди. С тим у вези БиХ мора утврдити одговарајућу стратегију повезивања са Европском унијом и другим регионалним интеграцијама које ће обезбиједити смањење трошкова транзиције и прилагођавање прицреде европским стандардима." (Ивић, 2004, стр. 27.). С друге стране, анализе показују да је стопа покривености увоза извозом у БиХ прије десетак година била свега 28%. Иако ситуација у посљедњим годинама има тенденције побољшања, стопа покривености од 51,52% је и даље незадовољавајућа. Такође, робна структура спољне трговине Босне и Херцеговине није се значајно мијењала посљедњих година. Исте робне групе, а у оквиру њих и исти производи, са изузетком увоза сирове нафте, у претходних пет година имали су највеће вриједности, како у извозу, тако и у увозу. (Крајишник, 2013, стр. 233.). У економској области највеће користи од глобализације светске привреде остариће транснационалне компаније, јер су управо те компаније највећи иницијатори глобализације. Улагањем у филијале у иностранству, транснационална предузећа преносе савремену технологију у земље где је она оскудна. Ове земље немају капитал који би уложиле у истраживање и развој. Глобализација доводи до међународне производне специјализације будући да се капитал у земље улаже имајући у виду расположивост фактора производње у одређеној земљи. На тај начин се сировине прерађују у производе на месту њиховог налажења, а у остале земље се извозе готови производи." (Бијелић, 2003. стр. 45).

Постоје процјене да ће у наредном периоду свјетски процеси глобализације наћи свој израз у повећању и продубљењу интеграционих процеса и у повећању броја интеграционих савеза, географском ширењу, повећаном степену повезаности. С друге стране, процеси глобализације наметаће и радикалне промјене у положају националних држава. Све већи дио својих функција, оне ће преносити на међудржавне и међународне органе и локалне заједнице. (Ковачевић, 2011, стр. 98.).

Из претходног текста може се закључити да је кандидат мр Младен Јовићевић свеобухватно сагледао најновија теоријска и емпиријска истраживања која су обухваћена истраживачком области, насловом и предметом истраживања ове докторске дисертације.

ИЗАБРАНА ЛИТЕРАТУРА

1. Antevski M. (2007). Efekti regionalne ekonomske integracije u Evropi tipa Sever - Sever i Sever - Jug, čas. Ekonomski anali. Beograd: Ekonomski fakultet
2. Baier, S. L.; Bergstrand, J. H. (2004). Economic determinants of free trade agreements, Journal of International Economics Vol. 64 (1)
3. Baily, N. M.; Elliott, D. J. (2009.). Th e US Financial and Economic Crisis: Where Does It Stand and Where Do We Go From Here?, Th e Initiative on Business and Public Policy, Th e Brookings Institution, Washington DC.
4. Balassa, B. (1962). De l'Intégration des Marchés. The Economic Journal Vol. 72, No. 286

(Jun., 1962), pp. 389-391. New Jersey: Wiley
5. Baldwin, R., Wyplosz. (2004), "The Economics of European integration", The McGraw-Hill, New York.
6. Berend, I.T., 2009, "Ekonomska istorija Evrope u XX veku", Beograd: Arhipelag,
7. Blanchard, O. (20025). Makroekonomija, Zagreb: Mate.
8. Bijelić, P. (2003). Ekonomika međunarodnih odnosa. Beograd: Prometej.
9. Bordo, Michael D., Alan M. Taylor and Jeffrey G. Williamson, editors, 2003, *Globalization in Historical Perspective,* (Chicago: University of Chicago Press).
10. Breslin, S. et al (2002) New regionalism in the global political economy, London: Routledge
11. Chase, K. (2006) Multilateralism compromised: the mysterious origins of GATT Article XXIV, WTR
12. Crawford, J. A.; Fiorentino, R. V. (2005). The Changing Landscape of Regional Trade Agreements, Discussion Paper 8, Geneva: WTO
13. Čenić-Jotanović, G. (2009) Međunarodna ekonomija. Grafomark, Banjaluka
14. Dutzler, B.; Hable, A. (2005). The European Court of Justice and the Stability and Growth Pact-Just the Begining. European Integration online Papers (EioP)
15. Džombić, I. (2012). Evropska unija – prošlost, sadašnjost i budućnost. Sarajevo: Friedrich-Ebert-Stiftung
16. Edmonds, Eric and Nina Pavcnik, 2005, "The Effect of Trade Liberalization on Child Labor," *Journal of International Economics*, vol. 65, 401-441.
17. Evropska komisija. (2014). Politika Evropske unije – Trgovina. Luksemburg: Kancelarija za publikacije Evropske unije
18. Freund, C. (2003) Reciprocity in free trade agreements, World Bank Policy Research Paper 3061
19. Griswold, D. (2005). Free Trade, Free Markets, Washington, D.C: Cato Institute
20. Gavran. I. (2014). Ekonomski efekti pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji na BiH. Čas. Infokom br. 10. Sarajevo: Spoljnotrgovinska komora BiH
21. Grupa autora. (1994). Ekonomska i poslovna enciklopedija. Beograd: Savremena administracija
22. Grupa autora. (2016). Analiza vanjskotrgovinske razmjene Bosne i Hercegovine, Sarajevo: Ministarstvo spoljnr trgovine i ekonomskih odnosa
23. Konan, Denise and Keith E. Maskus, 2006, "Quantifying the Impact of Services Liberalization in a Developing Country," *Journal of Development Economics*, vol. 81, 142-162.
24. Held, D. and McGrew, A. (2000). The Global Transformation Reader: An Introduction to The Globalization Debate. Polity Press.
25. Hummels, David, 2007, "Transportation Costs and International Trade in the Second Era of Globalization," *Journal of Economic Perspectives*, vol. 21, 131-154.
26. Ivić, M. (2004). Privredni razvoj Bosne i Hercegovine u uslovima globalizacije, Banja Luka: Univerzitet za poslovni inžinjering i menadžment.
27. Jovanović, M. N. (2001), Geography of Production and Economic Integration, London:

Routledge.
28. Karić, D. (2012). Zapadni Balkan i evrointegracije, Socioeconomica Vol 1. No1, str. 52-61.
29. Kovačević, M. (2002) Međunarodna trgovina. Ekonomski fakultet u Beogradu, Beograd
30. Kovačević, R. (2003). Ekononomski odnosi Jugoslavije sa inostranstvom, Beograd: Ekonomski fakultet
31. Kovačević R. (2001), „*Tranzicija i trgovinska politika*", Beograd: Institut za spoljnu trgovine.
32. Kovačević, S. (2010). Uticaj globalizacije na razvoj svjetske privrede, doktorska disertacija, Banja Luka: Ekonomski fakultet
33. Kovačević, S. (2011). Globalizacija i prognoze promjena globalne moći u međunarodnim odnosima do sredine XXI vijeka, Novi ekonomist, br. 9. str. 85-99.
34. Kovačević, S. (2017). Globalizacija i razvoj svjetske trgovine. Banja Luka: Ekonomski fakultet
35. Komazec. S. Petrović, D. (2014), Globalna monetarna kriza i novi geopolitički i finansijski odnosi u svetu, Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu,
36. Kozomara, J. (2005). Spoljnotrgovinsko poslovanje, monografija, Beograd: IED
37. Krajišnik, M. (2014). Spoljna trgovina – Politika i poslovanje. Banja Luka: Ekonomski fakultet banja Luka
38. Крајишник, М. Томаш, Д. (2014). Утицај спољне трговине на привредни раст Републике Српске. *Acta Economica*. 12(20), 125-153.
39. Krajišnik, M. (2013). Spoljna trgovina Bosne i Hercegovine i proširenje Evropske unije. čas. Svarog. br. 7. Banja Luka: NUBL, str. 230-246.
40. Крајишник, М. Жутић, А. (2017). Утицај проширења Европске уније на спољну трговину и развој нових чланица. *Economics*. 5(1), 37-52.
41. Крајишник, М. Крчмар, А. (2017). The Effects of the European Union Enlargement on Foreign Trade of Bosnia and Herzegovina. *Acta Economica*. 15(26), 103-122.
42. Krugman, P. (1979). Increasing Returns, Monopolistic Competition and International Trade, Journal of International Economics, vol. 9, no. 4, November 1979, pp. 469-479.
43. Krugman, P. (2010) Povratak ekonomije depresije i svetska kriza 2008. Beograd: Heliks,
44. Krugman, P. and Obstfeld, M. (2009) Međunarodna ekonomija, teorija i politika. Datastatus, Beograd
45. Krueger, A. (2009.), Protectionism and the crisis, Th e collapse of global trade, murky protectionism, and the crisis, Recommendations for the G20, London:Centre for Economic Policy Research
46. Lazić, A. (2014). Uticaj globalizacije na medijsko tržište u Bosni i Hercegovini, Svarog 9, str. 194-207.
47. Masserlin, P. (2001) Measuring the Costs of Protection in Europe: European Commercial Matić, B. (2004). Međunarodno poslovanje. Zagreb: Sinergija
48. McCalman, P. (2002). Multi-lateral trade negotiations and the Most Favored Nation clause. Journal of International Economics, Vol. 57 (1)
49. McCulloch NA, Winters LA and Cirera X (2001). Trade Liberalization and Poverty: A

Handbook. London, Centre for Economic and Policy Research
50. McCormick, J. (2010), Razumeti EU, Zagreb: Mate
51. Međedović, L; Oklobdžija B. (prir.). (2009). Vodič kroz spoljnotrgovinsku regulatiivu. Sarajevo: Spoljnotrgovinska komora BiH
52. Mimica, N.. (1999). "Uloga i značaj WTO u međunarodnoj trgovini", Carinski vjesnik br. 7, Zagreb, 1999.
53. Pečujlić, M., (2000), *Globalizacija - dva lika sveta,* Beograd: Savremena administracija
54. Popović, G., (2016), Ekonomija Evropske unije, Istočno Novo Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
55. Prokopijević, M. (2007), Evropska Monetarna Unija, Beograd: Građevinska knjiga
56. Rapaić, S. (2013). Svetska trgovinska organizacija i preduzeća u spoljnoj trgovini, Beograd: Centar za izdavačku delatnost – Ekonomski fakultet
57. Rodriguez F. and Rodrik D., (1999) Trade Policy and Economic Growth: A Skeptic's Guide to the Cross National Evidence, Available at: http://ksghome.harvard.edu/-drodrik/skeptil299.pjf.
58. Rodrik, D. (2000). Trade Policy Reform as Institutional Reform, Cambridge, Massachusetts: Harvard University
59. Salvatore, D. (2009) Međunarodna ekonomija. CID, Beograd
60. Savić B, (2010)., *Multirateralni trgovinski sistem i regionalne ekonomske integracije,* MP 4, (str. 678–690) .
61. Schaechter, A.; Kinda, T.; Budina, N.; Weber, A. (2012). Fiscal Rules in Response to the Crisis Toward the "Next-Generation" Rules. A New Dataset. IMF Working Papers. WP12/8/175. Washington D.C.
62. Соколов К.Б. (2012) Глобализация: История, современность и искусство, Москва: Государственный институт искусствознания.
63. Srinivas, T. (2002). 'a Tryst with Destiny'. The Indian Case of Cultural Globalization. In Berger and Huntington 2002: 89–117.
64. Stiglitz, J. E. (2004). Ekonomija javnog sektora, prvo izdanje, Beograd: Ekonomski fakultet
65. Stiglitc, J. E. (2013). Slobodan pad. Amerika, slobodna tržišta i slom svetske privrede, Novi Sad: Akademska knjiga
66. Suetin, A. (2009). On the Causes of Current Financial Crisis. Voprosy ekonomiki 1: 40–51. In Russian (Суэтин, А. О причинах современного финансового кризиса. Вопросы
экономики 1: 40–51).
67. Šimović, J.; Šimović, H. (2006). Fiskulni sustav i fiskalna politika EU, Zagreb: Pravni fakultet
68. Talavera, A. F. (2002). Trends toward Globalization in Chile. In Berger and Huntington 2002: 250–295.
69. Thurow, L. C. (1996). The Future of Capitalism: how today's economic forces shape tomorrow's world. New York, NY: Morrow.

70. Tinbergen, J. (1976). Reshaping the international order: A report to the Club of Rome. New
York, NY: Dutton.
71. Tomaš. R. (2010). Kriza i siva ekonomija u Bosni i Hercegovini. Sarajevo: Friedrich-Ebert-Stiftung BiH
72. Toribio, Juan José (2000). Globalization Impact. Paper presented at the Seminar on Globalization (University of Navarra -IESE-, Spain, 2000)
73. Venables, A. J. (1999). Regional Integration Agreements: a force for convergence or divergence? Policy Research Working Paper 2260, Washington, DC: World Bank
74. Vukmirica, V. (2000). Svetska trgovinska politika i tržišta, Beograd: PS Grmeč - Privredni pregled, Beograd.
75. Vukmirica, V. (2012). Ekonomiks i savremeni ekonomski sistemi. Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
76. Wallerstein, I. (1987).World-Systems Analysis. Social Theory Today Cambridge, UK: Polity Press. (pp. 309–324).
77. World Bank (2012). World Development Indicators Online. Washington, D.C.: World Bank.
78. Zakaria, F. (2009). The Post-American World. New York, NY: Norton.
79. Zorome, A. (2007). Concept of Off shore Financial Centers: In Search of an Operational Definition. Washington, DC: IMF.
80. Zotin, A. (2010). The World Central Bank. As a Result of the Crisis the IMF can become a Global
81. Yan, Yunxiang (2002). Managed Globalization. State Power and Cultural Transition in China. In Berger and Huntington 2002: 19–47.
82. Unković, M., (2009). Međunarodna ekonomija, Beograd: Univerzitet Singidunum

Избор литературе је одговарајући? ДА

IV.4 Циљеви истраживања

Сврха истраживања је утврдити повезаност регионалног удруживања са повећањем обима спољнотрговинске размјене БиХ анализирајући обим спољнотрговинске размјене прије и послије потписивања споразума („Споразум о стабилизацији и придруживању, ЦЕФТА, ...), те утицај раста спољнотрговинске размјене на економски развој Босне и Херцеговине.

Примарни циљ Босне и Херцеговине у наредним годинама је приступање Европској унији при чему ступање на снагу Споразума о стабилизиацији и придруживању представља само један, веома важан, корак. Овај Споразум између осталог подразумијева и либерализацију тржишта. С тим у вези, како би осигурала слободан проток роба, Босна и Херцеговина је била дужна успоставити и усвојити прописе из области стандардизације, мјеритељства, акредитације и техничке регулативе усаглашених са важећим прописима ЕУ.

Научни циљеви

Научни циљеви овога истраживања су дефинисани кроз сљедеће категорије: дескрипцију, класификацију, типологизацију, те предвиђање појава које ћемо посматрати кроз призму основног задатка овог рада који се састоји у томе да се на комплексан и цјеловит начин разматра и расвјетли спољнотрговинска размјена Босне и Херцеговине и да се објасни већина утицаја на њен обим. Дескрипционим методама ће се истраживати теоретски аспекти регионалних интеграција и самог појма глобализације, те фазе глобалног процеса. Надаље, овом методом ће се анализирати и суштина спораума о слободној трговини. Класификационим методама ће се анализирати спољнотрговински обим БиХ са државама или организацијама са којима постиоје уговори о слободној трговини или неки други билатерални уговори, односно ефекти споразума, те утицај транснационалних комапнија на спољнотрговинску размјену. Типологизацијом ће се указати на главне спољнотрговинске партнере БиХ, на обим и структуру размјене, као и на гографску структуру робне размјене са иностранством. На крају ће се на основу одређених статистичких метода, првенствено регресионе анализе предвидјети кретање обима спољнотрговиинске размене у будућности.

Прагматични циљеви

Прагматични циљеви истраживања усмјерени су на анализу ефеката спољнотрговинске размјене на економски развој, али и цјелокупно друштво у цјелини, првенствено на повећање стандарда, понуде и потражње, а онда и опште задовољство грађана. Када је у питању акадамска заједница мисли се на теоретски и истраживачки допринос, те нова сазнања која могу да послуже како стручњацима из ове области, тако и студентима који немају широка сазнања из предметне области.
С друге стране вишеструке користи од проведеног истраживања и анализе спољнотрговинског промета свакако ће имати и државни и ентитески органи, поготово институције задужене за креирање спољнотрговинске политике и регионалне интеграције. Користи од проведеног истраживања имаће и предузећа посебно она која се баве спољнотрговинским прометом јер ће добити информације на основу којих могу да унаприједе или олакшају своје пословање. Повећање спољнотрговинског пословања значи и више новаца од царина и акциза у буџету што аутоматски значи и више новаца за плате, пензије, социјална давања што води задовољнијем грађанину и бољем пословном окружењу.

Циљеви истраживања су одговарајући? **ДА**

IV.5 Хипотезе истраживања: главна и помоћне хипотезе

Главна хипотеза:

Глобализација и регионалне интеграције подстичу повећање обима и побољшавају структуру спољнотрговинске размјене и позитивно утичу на економски развој БиХ.

Помоћне хипотезе:

a) **Економске интеграције у Европи и потписани споразуми о слободној трговини значајно утичу на раст спољнотрговинске размјене Босне и Херцеговине.**

b) **Транснационалне комапније имају ограничен утицај на обим спољнотрговинске размјене Босне и Херцеговине.**

c) **Утицај географско удаљених интеграција на спољнотрговинску размјену Босне и Херцеговине је скроман.**

d) **Раст спољнотрговинске размјене има позитиван утицај на економски раст и развој БиХ.**

Хипотезе истраживања су јасно дефинисане? ДА

IV.6 Очекивани резултати хипотезе

За очекивати је да ће резултати истраживања темељени на усвојеној научно заснованој методологији, уз коришћење компаративне анализе ефеката глобализације и регионалних интеграција у времену које долази, а посебно анализа спољнотрговинске позиције БиХ у односу на окружење, те у односу на свијет показати да је утицај глобализације и регионалних интеграције на спољнотрговински промет БиХ позитиван. Наиме, либерализација тржишта БиХ позитивно утиче на повећање обима спољнотрговинске рзамјене. На основу тога и података које прикупља Републички завод за статистику Републике Српске биће могуће изградити сличне студије са истим или сличним циљем, како би били измјерени ефекти трговинских политика усвојених на државном нивоу на привредни и трговински систем Републике Српске.

Такође се очекује да би истраживање проведено у овој дисертацији могло да послужи будућим истраживачима за анализу тржишта, али и да укаже на одређене проблеме везане за либерализацију тржишта надлежнима за исто. Надаље, сходно чињеници да су стране директне инвестиције у БиХ још увијек у веома малом обиму самим тим је и утицај транснационалних компанија ограничен али се очекује да даљом либерализацијом тржишта и усклађивањем домаће легислативе са легислативом Европске уније дође до значајнијег пораста овог утицаја.

Босна и Херцеговина као држава трговински је већ традиционално огромним дијелом ослоњена на државе Европске уније и државе ЦЕФТА тако да је утицај удаљених трговинских интеграција више него скроман. У таквим случајевима потписани споразум о слободној трговинии са БиХ нема неку већу улогу (нпр. Споразум са Исламском Републиком Иран)

Свакако не треба занемарити и практични допринос рада пошто ће се кроз истраживање доћи до одређених сазнања која до сада нису, или су тек дјелимично, била доступна:

1. Какав је утицај регионалних интеграција и глобалних процеса на обим спољнотрговинске размјене БиХ
2. Сазнања о структури робе и главним спољнотрговинским партнерима
3. Какав је утицај транснационалних компанија на обим спољнотрговинске размјене БиХ.
4. Какви су ефекти уговора о слободној трговини на спољнотрговинску размјену БиХ
5. Какав је утицај обима спољнотрговинске размјене на развој БиХ. Најзначајније чињенице које дају научну вриједност раду су:
   - Нова сазнања о повезаности раста спољне трговине и економског развоја;
   - Проширивање сазнања о утицају споразума о слободној трговини на структуру

робне размјене;
- Нова сазнања о улози и мјесту међународне трговине у систему свјетских економских односа;
- Проширивање сазнања о утицају транснационалних компанија на спољну трговину и развој земље домаћина;
- Нова сазнања о повезаности обима спољне трговине и либерализације тржишта;
- Предвиђања раста обима спољнотрговинске размјене по основу резултата регресионе анализе и параметара који утичу на размјену;
- Новија сазнања о миграцији трговинске моћи и појави нових трговачких цинова.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос? ДА

IV.7 План рада и временска динамика

Ред. бр.	Временски период	Опис активности и задатака на појединим дијеловима докторске дисертације
1.	01.05.-31.12.2018.	Прикупљање података и израда теореског дијела докторске дисертације
2.	01.01.-31.12.2019.	Планирано прикупљање података за емпиријски дио истраживања, обрада података примјеном статистичких метода и модела.
3.	01.01.-30.06.2020.	Извођење закључака и комплетирање рада.

План рада је да се докторска дисертција ради током 2018, 2019 и 2020. године. Током прве године рада докторант ће се базирати на теоретском дијелу рада уважавајући ранија истраживања и нове теоретске доприносе предметној теми. У другој години рада акцент ће бити стављен на емпиријска истраживања, на статистичкој обради прикупљених података о међународној размјени и спољнотрговинском промету БиХ с обзиром на структуру, обим, географске одреднице закључно са 2019. годином. У трећој години рада изводиће се закључци у складу са постављеним хипотезама.

Предвиђено је да се дисертација поред увода и закључних разматрања састоји од пет компактних цјелина које детаљно приказујемо у синопсису.

У првом дијелу обрадиће се теоријски аспекти и суштина глобализације, с посебним освртом на инструменте глобализације и контраверзе које је прате. У другом дијелу акценат ће бити стављен на основне карактеристике и правце развоја глобализације, док ће у трећем дијелу детаљно бити обрађене регионлане интеграције у условима глобализације и то првествено оне најпознатије ЕУ, ЦЕФТА, ЕФТА као и одређене ваневропске интеграције. У наредном четвртом дијелу биће обрађене тенденције развја међународне трговине у условима глобализације, с посебним освртом на либерализацију тржишта. На крају у петом дијелу биће анализиран утицај регионалних интеграција, глобализације, траннцаионалних компанија на обим спољнотрговинске размјене БиХ и свеукупан развој Босне и Херцеговине. Више о овоме у синопсису који слиједи.

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

1. ТЕОРИЈСКИ АСПЕКТИ И СУШТИНА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

1.1. Појам глобализације

1.2. Глобализација кроз историју

1.2.1. Глобализација до XX вијека и њени главни инструменти
2.2.2.1. Тржиште као фактор глобализације
2.2.2.2. Трговински путеви као канали глобализације
2.2.2.3. Глобализација трговине – трговачке империје
2.2.2.4. Миграције као фактор глобализације
1.2.2. Хронологија глобализације у XX вијеку
2.2.2.1. Утицај велике депресије на процес глобализације
2.2.2.2. Идеологија савремене глобализације
2.2.2.3. Развој информационих и комункицаионих технологија
1.3. Извори глобализације
1.4. Суштина и форма глобализације
1.5. Главне контраверзе глобализације

2. ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ПРАВЦИ РАЗВОЈА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

2.1. Основне карактеристике глобализације
2.2. Главни токови глобализације
2.3. Генератори глобализације
2.4. Изазови глобализације
2.5. Предмети и субјекти глобализације
2.6. Информације и транспорт као главна средства глобализације
2.7. Транснационалне комапније као основни мотор глобализације
2.8. Глобализација и неолиберализам
2.9. Будућност глобализације – могући сценарији

3. РЕГИОНАЛНЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ У УСЛОВИМА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

3.1. Општи, теоријски и методолошки приступ регионалним интеграцијама
3.2. Појам и облици регионалних интеграција
3.3. Изазови, узроци и мотиви регионалних интеграција
3.2.1. Изазови регионалних интеграција у полицентричном свијету
3.2.2. Суштина и фактори развоја регионалних интеграција
3.2.3. Трендови и специфичности регионалних интеграција у вријеме глобализације
3.4. Европска унија као водећа регионална економска интеграција
3.4.1. Настанак и развој Европске уније
3.4.2. Институције и политике Европске уније
3.4.2.1. Основне институције Европске уније
3.4.2.2. Монетарна политика Европске уније
3.4.2.3. Спољнотрговинска политика Европске уније
3.4.2.4. Остале политике Европске уније
3.4.3. Карактеристике интеграционих процеса у Европској унији
3.5. Остале регионалне интеграције
3.5.1. Европске регионалне интеграције
3.5.1.1. Европска зона слободне трговине EFTA
3.5.1.2. Централно европска зона слободне трговине CEFTA
3.5.1.3. Европски економски простор EEP
3.5.1.4. Централноевропска иницијатива CEI
3.5.1.4. Процес сарадње у Југоистичној Европи SEEPC
3.5.1.5. Јадранско јонска иницијатива AII

3.5.2. Евроазијске и Азијске регионалне интеграције
3.5.3. Сјеверноамеричке и средњоамеричке регионалне интеграције
3.5.4. Латино-амерички интеграциони послови
3.5.5. Регионалне интеграције на подручју Аустралије и Пацифика
3.5.6. Афричке регионалне интеграције

4. ТЕНДЕНЦИЈЕ РАЗВОЈА МЕЂУНАРОДНЕ ТРГОВИНЕ У УСЛОВИМА ГЛОБАЛИЗАЦИЈЕ

4.1. Улога и мјесто међународне трговине у систему свјетских економских односа
4.2. Либерализација међународне трговине
4.2.1. Општи споразум о царинама и трговини - GATT
4.2.2. Свјетска трговинска организација - СТО
4.2.2.1. Орагнизациона структура СТО
4.2.2.2. Основни циљеви СТО
4.2.3. Остале организације свјетског трговинског система
4.2.3.1. Међународна организација за стандардизацију ISO
4.2.3.2. Међународна трговачка комора ICC
4.3. Анализа стања и перспективе међународне трговине
4.3.1. Утицај глобализације на привредни раст
4.3.2. Међународна трговина робом у условима глобализације
4.3.2.1. Свјетски увоз и извоз робе и утицај глобализације на свјетску трговину
4.3.3. Перспективе развоја свјетске трговине у будућности
4.3.4. Миграција трговинске моћи и појава нових трговинских цинова
4.4. Улога и утицај транснационалних компанија на међународну трговину
4.4.1. Утицај транснационалних компанија на спољну трговину матичне земље
4.4.2. Утицај транснационалних компанија на спољну трговину земље домаћина

5. УТИЦАЈ РЕГИОНАЛНИХ ИНТЕГРАЦИЈА И ТРАНСНАЦИОНАЛНИХ КОМПАНИЈА НА СПОЉНОТРГОВИНСКУ РАЗМЈЕНУ И РАЗВОЈ БиХ

5.1. Спољнотрговинска политика Босне и Херцеговине
5.1.1. Основне карактеристике спољнотрговинске политике БиХ
5.1.2. Инструменти спољнотрговинске политике БиХ
5.1.3. Главна обиљежја спољнотрговинске размјене Босне и Херцеговине
5.1.4. Структора спољнотрговоинске размјене БиХ
5.2. Специфичности спољнотрговинске размјене БиХ са Европском унијом
5.2.1. Хронологија односа БиХ и ЕУ
5.2.2. Споразум о стабилизицаији и придружицању
5.2.3. Перспективе приступа Европској унији
5.2.4. Робна структура размјене БиХ и ЕУ
5.2.5. Географска структура размјене БиХ и ЕУ
5.3. ЦЕФТА - циљеви и ефекти ЦЕФТЕ
5.3.1. Основни циљеви ЦЕФТА спопраума
5.3.2. Ефекти Споразума
5.3.3. Робна структура размјене БиХ и ЦЕФТА
5.3.4. Географска структура размјене БиХ и ЦЕФТА
5.4. Споразуми о слободној трговини БиХ и ефекти споразума
5.4.1. Споразум БиХ и ЕФТА

5.4.2. Уговор са Турском
5.4.3. Уговор са Ираном
5.5. Специфичности спољнотрговинске размјене БиХ са земљама БРИКС-а
5.6. Главне карактеристике и специфичности спољнотрговинске размјене БиХ са остатком свијета
5.7. Улога транснационалних компанија у повећању обима спољнотрговинске размјене БиХ
5.8. Утицај спољнотрговинске размјене на економски развој БиХ

ЗАКЉУЧАК

ЛИТЕРАТУРА

План рада и временска динамика су одговарајући? ДА

IV.8 Метод и узорак истраживања

С обзиром на предмет истраживања ове дисертације: Позитиван утицај глобализације и регионалних интеграције на спољнотрговинску размјену БиХ фокус рада ће бити на спољнотрговинској размјени БиХ са свијетом, гдје ће највећим дијелом бити анализирана размјена са Европском унијом и државама ЦЕФТА као најважнијим спољнотрговинским партнерима БиХ на које отпада више од 2/3 свеукупне размјене БиХ. Из угла спољнотрговинске размјене БиХ најбитнија чињеница је да о Споразум о стабилизацији и придруживању укључује елиминацију свих извозних царина и такси једнаког учинка у међусобној трговини ЕУ и БиХ.

Увоз и извоз анализираће се у раду по групама производа, али по појединим врстама које имају значајно учешће у спољној трговини БиХ. Структура увоза и извоза пратиће се према свакој међународној иницијативи, али у већини случајева и и према свакој земљи чланици те иницијативе тако се могу добити најзначајније земље спољнотрговинске партнере у одређеним раздобљима. Исто тако у раду ће бити приказан и поредак најзначајнијих роба (односи се како на увоз, тако и на извоз) сврстаних према ставкама из Царинске тарифе БиХ за одређени период.

До одређеног степена научне спознаје о предмету истраживања доћи ће се коришћењем свих средстава адекватног истраживања, као што су: научно описивање, научна класификација, објашњење и научно предвиђање. Током истраживања биће примијењене опште научне методе које се користе у друштвеним истраживањима примијењених на економску област.

Нормативна метода ће се користити с обзиром на анализу правних норми на националном и нивоу ЕУ, те потписаних Споразума о слободној трговини.

Историјска метода ће се користити на почетку рада како би се приказао историјски развој глобалних процеса, те хронологија постписаних споразума везаних за спољнотрговинску размјену. Приликом објашњења узрока и дефинисања закључака биће потребно је правилно редати битне догађаје и њихов утицај на посматране појаве.

Компаративна метода имаће посебно значајну примјену с обзиром на то да ће и само

истраживање обухватити период од десет година, као и додатне периоде прије и послије како би се створила чврста база за компарацију добијених података и резултата истраживања. Поређења ће се вршити на годишњем нивоу, па чак и у интервалима мањим од годину дана, те по међународним организацијама и групацијама земаља. Подаци који ће се користити биће обрађени помоћу адекватних и признатих статистичких метода, на основу чега ће се аргументовано говорити о ефектима либерализације трговинске размјене.

Метод и узорак су одговарајући? **ДА**

IV.9 Мјесто, лабораторија и опрема за експериментални рад

Кандидат је обезбједио све предуслове за провођење емпиријског истраживања, на начин да је изабрана поуздана методологија истраживања, одредио релевантан узорак истраживања и идентификовао подручје истраживања.

Услови за експериментали рад су одговарајући? **ДА**

IV.10 Методе обраде података

Највећи обим спољнотрговинске размјене БиХ остварује са ЕУ која уз Кину и САД има највећи обим трговинске размјене на свијету. У раду ће се детаљно аналзирати и размјена са свим осталим регионалним организацијама и то на основу статистике трговине БиХ која се заснива на подацима Агенције за статистику БиХ која прикупља и обрађује податке према методологији ЕУРОСТАТ-а. Статистика се заснива на комбинованој номенклатури која ствара основу за одређена поређења и анализе. Статистика се односи на увоз и извоз у земље ЕУ, ЦЕФТА и ЕФТА земље, те земље са којима БиХ има уговоре о слободној трговини као и остале земље.

Као основни метод обраде података користиће се одређене статистичке методе и то посебно корелациона и регресиона анализа. Корелациона и регресиона анализа (линеарна и вишеструка регресиона анализа) ће се користити ради добијања упоредних економских показатеља, као и трендова у спољнотрговинској размјени. Корелационом анализом тестираће се повезаност зависних и независних варијабли истраживања. Будући да се помоћу корелације не може утврдити узрочно-посљедична веза између варијабли, већ само повезаност варијабли, примјениће се и регресиона анализа. У циљу анализе доприноса предикторских варијабли (независне) у објашњењу критеријумске (зависне) варијабле користиће се метода вишеструке регресије. Моделирање повезаности зависних и независних варијабли истраживања омогућиће прихватање/одбацивање постављених хипотеза емпиријског истраживања. На основу статистичке значајности модела одрживог развоја донијеће се одлука о потврђивању/одбацивању истраживачких хипотеза. Посебно ће се обрадити анализа ефеката регионалних интеграција на ниво и структуру спољнотрговинске размјене, како са ЕУ, тако и с осталим земљама како би у модел били свеобухватно укључени сви ефекти на макроекономски систем. Затим ће анализирати утицај спољнотрговинске размјене на макроекономске варијабле, те повезаност раста трговине са економским растом. То ће свакако допринијети коначном давању одговора на истраживачка питања која су предмет овог рада. При анализи резултата користиће се статистички програм **Statistical Package for Social Sciences – SPSS.**

Предложене методе су одговарајуће? **ДА**

V ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	**ДА**
Тема је подобна	**ДА**

Образложење (до 500 карактера):

На основу наведеног Комисија је једногласна у ставу да кандидат мр Младен Јовићевић има објављена два научних радова и учествовао је у неколико научно истраживачких пројеката из уже научне области којој припада предмет истраживања докторске дисертације чиме је стекао довољно знања и искуства за израду докторске дисертације под називом:

Утицај глобализације и регионалних интеграција
на спољнотрговинску размјену и развој БиХ.

На основу анализе дефинисаних методолошких елемената и приједлога литературе комисија очекује да ће кандидат мр Младен Јовићевић тестирањем постављених хипотеза у докторској дисертацији добити одговор на постављени истраживачки проблем, те да ће резултати научног истраживања докторске дисертације дати оригинални научни допринос економској науци.

Сходно томе Комисија предлаже Наставно научном вијећу Економског факултета и Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати Извјештај комисије за оцјену подобности кандидата и теме и одобри кандидату мр Младену Јовићевићу израду докторске дисертације под називом:

Утицај глобализације и регионалних интеграција
на спољнотрговинску размјену и развој БиХ.

Датум: 05. 7. 2018. године

Др Миленко Крајишник, ванредни професор, ужа научна области Међународна економија

Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, предсједник

Др Вујо Вукмирица, професор емеритус, ужа научна области Међународна економија

Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, члан

Др Радован Ковачевић, редовни професор, ужа научна области Међународна економија

Економски факултет Универзитета у Београду, члан